

Stichting Urk in Oorlogstijd in 2008

Men kan het heden niet begrijpen zonder het verleden te kennen is één van die gevleugelde uitspraken die een grote kern van waarheid bevatten. Ook stichting Urk in Oorlogstijd is hiervan doordrongen en ontplooit daarom inmiddels al ruim een jaar diverse activiteiten die te maken hebben met de Urker oorlogsgeschiedenis. Naast de grote veranderingen die de Zuiderzeewerken voor het vissersdorp hebben teweeggebracht, heeft immers ook de bezettingsperiode van 1940 tot 1945 grote gevolgen gehad voor het vissersdorp Urk.

Oprichting

Initiatiefnemer Pieter Hoekstra (1978) besloot in september 2007 een officieel karakter te geven aan zijn jarenlange hobbymatige interesse in de oorlogsgeschiedenis van Urk en het IJsselmeer. Een uitgebreide verzameling voorwerpen, veel interessante documenten en gesprekken met ooggetuigen vormden de basis van waaruit Pieter al regelmatig kleine tentoonstellingen organiseerde en leerlingen hielp bij werkstukken of spreekbeurten. Het idee om al deze informatie overzichtelijk en voor een breed publiek toegankelijk te maken was inmiddels ontstaan en rond 17/18 november, de dagen waarop in 1944 in de Noordoostpolder en op Urk een grote razzia werd gehouden, ging www.urkinoorlogstijd.nl de lucht in. De lancering van deze website vormde het eerste officiële project van de stichting.

De leden

Sinds september 2007 is de stichting uitgebreid met een viertal personen. Arjan Woord (1990) is eerstejaars student Economie & Marketing en verantwoordelijk voor het ontwerp van de website, de PR van de stichting en het managen van de verschillende projecten. Lenie Bolle (1982) is recent afgestudeerd in Cultuurgeschiedenis en heeft voor de stichting de teksten van de website verzorgd, de ginkiestocht ontwikkeld en het scenario voor de documentaire alsmede het boekje Urk in Oorlogstijd. De geschiedenis van een vissersdorp tijdens de Tweede Wereldoorlog 1940-1945 (2008) geschreven. Dit laatste deed zij in samenwerking met Pieter Brands (1980), student Theologie, die zich in het bijzonder richt op het Urker verzet en over dat onderwerp een bijdrage aan het boekje leverde. Ook Robert Hofman (1986), student Facility Management, is actief op het gebied van onderzoek en heeft de lesbrieven voor het educatieve pakket verzorgd.

Doelstelling

Eén van de belangrijkste doelstellingen van de stichting is de Urker oorlogsgeschiedenis bij een groter publiek - en speciaal bij jongeren - opnieuw onder de aandacht brengen en de kennis daaromtrent vergroten. De achterliggende gedachte is dat in het gezegde waarmee werd begonnen een belangrijke waarheid schuilt: de wereld - en het Urk - van 2008 kan beter worden

begrepen als het verleden gekend wordt.

De stichting richt zich in haar activiteiten met name op de Urker jongeren. Het historisch besef onder de jeugd is tanende en ook de kennis van de Tweede Wereldoorlog neemt snel af. Door specifiek de oorlogsgeschiedenis van Urk uit te lichten, wordt het 'grote verhaal' van de Tweede Wereldoorlog dichterbij de jongeren gebracht. Sporen van de oorlog zijn anno 2008 ook op Urk nog steeds te vinden en door jongeren hierop attent te maken, komt de geschiedenis op een interessante manier veel dichterbij.

Daarnaast wil stichting Urk in Oorlogstijd een verzamelpunt zijn voor alles wat betrekking heeft op de oorlogsgeschiedenis van Urk. Dit varieert van het opbouwen en uitbreiden van de collectie voorwerpen en documenten tot het bedrijven van oral history, waarvoor leden van de stichting regelmatig het verhaal van Urker ooggetuigen op film vastleggen. Het samenvoegen van kennis en informatie kan op deze manier leiden tot een beter inzicht in deze periode van de Urker geschiedenis. De stichting onderhoudt daartoe eveneens goede contacten met plaatselijk museum Het Oude Raadhuis en andere culturele instellingen in de provincie.

Activiteiten

De eerste officiële activiteit van de stichting vormde het lanceren van www.urkinoorlogstijd.nl in november 2007. Op deze website is de kennis over de oorlog op overzichtelijke en gestructureerde wijze bijeengebracht. Niet alleen is het verloop van de Urker oorlogsgeschiedenis gethematiseerd te raadplegen, ook aan de herinnering van de oorlog is aandacht besteed. Een voorbeeld hiervan zijn de wijken in de oude dorpskern die na de oorlog naar Urker verzetsmensen zijn genoemd. De levensverhalen van deze personen zijn op de website te vinden. Ook een chronologie van belangrijke gebeurtenissen, een uitgebreide bibliografie en de gebruikte bronnen worden vermeld. Verder heeft de website een digitaal museum, waarop een groot deel van de collectie voorwerpen en documenten te vinden is. Het is de bedoeling dat de website de komende jaren een online platform wordt, waarop iedereen die daarin geïnteresseerd is informatie over de Tweede Wereldoorlog op Urk kan raadplegen. De stichting hoopt met de website in te springen op de toegenomen digitalisering, die ook een steeds grotere rol speelt in het onderwijs.

Rond Bevrijdingsdag 2008 is een tweede grote project aan de Urker bevolking gepresenteerd: het educatieve pakket 'Urk in Oorlogstijd'. Het lespakket richt zich op de bovenbouw van de basisscholen en de onderbouw van de middelbare scholen. Doel was om de leerlingen kennis te laten maken met wat zich tijdens de oorlog op Urk heeft afgespeeld én om te laten zien hoe 'grote' thema's als de jodenvervolgung, verzet, collaboratie en bezetting in een klein en geïsoleerd dorpje als Urk speelden. In een veertig minuten durende documentaire worden de

leerlingen door een presentatrice meegenomen naar de oude dorpskern, op zoek naar de sporen van de oorlog. De link met het nationale oorlogsverhaal wordt hierbij niet vergeten. Daarnaast brengen enkele interviews met Urker ooggetuigen de geschiedenis dichterbij. In het boekje *Urk in Oorlogstijd*. De geschiedenis van een vissersdorp tijdens de Tweede Wereldoorlog 1940-1945 (2008), geschreven door Lenie Bolle, is veel extra en nog niet eerder gepubliceerde informatie te vinden. Met een ginkiestocht kunnen de leerlingen zelf het dorp in om allerlei opdrachten te maken en lesbrieven geven de leerkrachten voldoende handvaten om enkele lessen samen te stellen. Het lespakket en met name de documentaire zijn in de regionale pers en het Urker onderwijs goed ontvangen. We hopen dan ook dat de leerlingen in het schooljaar 2008-2009 met veel plezier en interesse met het pakket aan de slag zullen gaan.

Naast deze twee grote projecten, de website en het lespakket, heeft de stichting nog een aantal andere activiteiten ontplooit. Zo houdt zij zich actief bezig met oral history. Regelmatig worden vraaggesprekken met ooggetuigen van de oorlog op film vastgelegd. Door diverse leden van de stichting is en wordt gewerkt aan themaverhalen die aan de website kunnen worden toegevoegd.

De toekomst

Het jaar 2008 is met de ontwikkeling van het educatieve pakket erg druk geweest, temeer daar het voor de leden een nevenactiviteit is die ze met veel plezier naast baan of studie vervullen. Toch is de stichting alweer bezig met een volgend project: de ontwikkeling van een tentoonstelling, die door buurthuizen, scholen en andere instellingen kan worden aangevraagd en waarin het verhaal van Urk tijdens de Tweede Wereldoorlog op een aantrekkelijke en toegankelijke manier aan bezoekers gepresenteerd wordt. Het project staat nog in de kinderschoenen, maar stichting Urk in Oorlogstijd hoopt ook in 2009 verder te gaan met het verwezenlijken van haar ambitie: de Urker oorlogsgeschiedenis uitdiepen en gebruiken om mensen te interesseren voor geschiedenis in het algemeen en Urk en de Tweede Wereldoorlog in het bijzonder!